5292

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS NIEUW GUINEA
AFDELING WEST NIEUW GUINEA
AFDELINGSKANTOOR MANOKWARI

Manokwari, 27 juli 1961.

Agno. : 886/Geheim/Rech.
Bijl. : 1 in drievoud.
Ond. : Politiek verslag.

A a n

- Zijne Excellentie de wd. Gouverneur van Nederlands Nieuw-Guinea te HOLLANDIA.-

Hierbij heb ik de eer Uwer Excellentie aan te bieden het politiek verslag over de maand mei 1961 van de Afdeling West Nieuw-Guinea.-

De Resident van West Nieuw-Guinea,

-, J. van Bodegom .-

Copie: + bijlage.
DBZ
PG
HCVD
COSTRING
Res.Hollandia.
Res.Geelvinkbaai.
Res.Fak-Fak.
Res.Zuid Nieuw-Guinea.

Kenmerk: GNG/WNG.
© NA, archief Kabinet gouverneur NNG77
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/20769

POLITIEK VERSLAG Afdeling West Nieuw-Guinea
over de maand MEI 1961.-

I. ALGEMEEN.

In verslagmaand viel de aandacht weer op de illegale binnenkomst van Indonesische handelaren en vluchtelingen. Sinds augustus 1960 zijn in totaal 51 prauwen met 252 opvarenden in Nieuw-Guinea gearriveerd. Het merendeel blijkt in de laatste tijd gekomen te zijn met het doel textiel en/of andere importgoederen te verkrijgen. Enige van de aldus binnenkomende personen zijn reeds eerder op dezelfde wijze h.t.l. geweest, hetgeen bijzonderlijk geldt voor de inwoners van het eiland Obi. In diverse gevallen is het op zijn minst twijfelachtig of men alleen komt i.v.m. de in het oostelijk deel van Indonesië heersende schaarste aan textiel e.d., enige goederen voor zichzelf te verkrijgen. Blijkens sommige rapporten bestaat er een zwarte handel in textiel, kleding e.a. goederen.
Aangezien het verschijnsel van de binnenkomst van Indonesiërs, ondanks het telkens weer mislukken van pogingen om hetzij ruilhandel te drijven hetzij om zich hier te vestigen, niet blijkt af te nemen, lijkt het, ook i.v.m. de overige aan dit verschijnsel eventueel verbonden consequenties, raadzaam om het beleid van vriendelijke lankmoedigheid te herzien. Naast andere maatregelen wordt nagegaan of strafrechtelijke vervolging van dergelijke personen mogelijk is, teneinde langs wettige weg deze regelmatige binnenkomsten te bestrijden.

Er kan een groeiend defaitisme geconstateerd worden onder pro-R.I.-gezinden te Sorong, veroorzaakt door verschillende factoren. De voornaamste hiervan zijn: men ziet de Nederlanders rustig voortgaan met hun plannen, de Nieuw-Guinea Raad werd opgericht, een grote meerderheid der bevolking betuigt steeds weer haar aanhankelijkheid aan Nederland, het repatriëren van Indonesiërs wordt door de Indonesische regering zelf bemoeilijkt, reeds jaren lang belooft de Indonesische regering gouden bergen, maar men ziet niets gebeuren. Daarnaast zijn de te Sorong gehouden parade en oefening ook van invloed geweest op deze stemming.
Als één van weinige met kans op succes te bedrijven activiteiten, ziet men het aanmoedigen van het uitwijken naar Indonesië van al diegenen, die trouw willen blijven aan de Indonesische zaak. Onder de autochtone pro-R.I.-gezinden hangen vooral de Seroeiers dit idee aan, hetgeen ook moge blijken uit het feit, dat, sinds oktober 1960, 21 Seroeise ex-T.T.T.-leden, w.o. de bekende Paulus MAMBOR, naar Indonesië uitweken.
Niettemin dient gerekend te worden op het zich weer organiseren van de T.T.T.-leden, die zich niet voor de rechter hadden te verantwoorden.

II. INDONESISCHE VLUCHTELINGEN EN HANDELAREN.

Op 3 mei 1961 arriveerden te Waigama drie Indonesische zeilschepen, elk met 5 opvarenden. Volgens verklaringen

verklaringen der stuurlieden kwam men van het dorp Gonone(Halmaheira) via P.Pisang naar Nieuw-Guinea om ruilhandel te drijven, waartoe men copra had meegebracht.

Op 4 mei 1961 arriveerde te Waigama een prauw met 7 Indonesische opvarenden, afkomstig van hetzelfde dorp. Zij verklaarden voor familiebezoek te zijn gekomen. Alle gearriveerden werden voorlopig te Waigama ondergebracht.

Sefnat KORWA (Papoea), die met vrouw en kind in april 1960 te Fagita (Misool) arriveerde en zich in het dorp Dibalal (Kofiau-groep) mocht vestigen, kon moeilijk in zijn levensonderhoud voorzien en voelde zich uiteindelijk h.t.l. niet thuis (hij was tevoren nooit in Nieuw-Guinea geweest). In de nacht van 5 op 6 april 1961 wilde hij eerst zonder toestemming naar Indonesië terugkeren, doch werd door een helper van het dorpshoofd van het dorp Dibalal, die hem ontmoette, teruggebracht. In dezelfde maand werd toestemming gegeven voor zijn vertrek, dat op 5 mei 1961 plaatsvond.

III. INDONESISCHE ACTIVITEITEN.

1. Subversieve organisaties.

De Landschapsrechtbank te Sorong deed uitspraak in de T.T.T.-affaire en legde de volgende straffen op: Bastiaan SAMORI en Jacobus WARINUSSY werden veroordeeld tot 4 jaar gevangenisstraf, Betuel TANATY en Lodewijk WOISIRI tot 3 jaar en Eli PAPIRINDEY en Julius WOROBAY tot 2 jaar. Onisimus SAMADUDA werd veroordeeld tot 7 maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest, zodat hij in verslagperiode uit de gevangenis te Doom ontslagen werd en naar Sorong ging in afwachting van zijn vertrek naar Steenkool, vanwaar hij afkomstig is. Blijkens een door O.Samaduda daarna gedane uitlating is hij thans nog meer tegen het Gouvernement gekant dan tevoren. Hij is voornemens nog enige tijd te Sorong te blijven om met andere autochtonen een uitwijkpoging naar Indonesië te organiseren. Als deze slaagt wil hij met wapens terugkeren om tegen het Gouvernement te ageren.

Naar aanleiding van een in februari j.l. gemaakte afspraak tussen Jahja bin DJAFAR, Eddy MONTOLALU, Tjak TALAHALO en KARTA om gegevens te verzamelen over de te Sorong woonachtige Indonesiërs, kwamen betrokkenen te Sorong weer bijeen en werden de volgende resultaten bekend. Medegedeeld werd dat slechts 40 Ambonezen werkelijke R.M.S.-aanhangers zouden zijn, de andere Ambonezen moeten als meelopers beschouwd worden. Slechts 27 Menadonezen zouden overtuigde Permesta-aanhangers zijn. De overige te Sorong woonachtige Indonesiërs hangen de Indonesische zaak in de kwestie Nieuw-Guinea wel aan, doch slechts een enkeling is bereid er iets voor te doen. Jahja Daeng PATTUWOH zal deze gegevens zo spoedig mogelijk doorgeven aan de bekende Abdullah MIRU te Singapore. Tijdens een gesprek met andere gesignaleerde personen verklaarde Jahja bin Djafar dat Indonesië het de Papoea's h.t.l. kwalijk neemt, dat zij Nederlanders, zoals Van

Van Zeeland te Sorong en De Rijke te Hollandia, in de Nieuw-Guinea Raad gekozen hebben. Abraham FONATABA en Zakeus ABA protesteerden hiertegen door te zeggen, dat zij aan Paulus MAMBOR bij diens vertrek naar Indonesië in februari 1961, reeds een verslag hadden meegegeven waarin omschreven was, dat de Papoea's onder dwang van het Nederlandse Gouvernement de leden van de Nieuw-Guinea Raad gekozen hadden.

L.IMBERI verklaarde in een gesprek met ander gesignaleerden te Sorong, dat het merendeel der Papoea's instemt met de Nederlandse politiek en zij in de toekomst hun vrijheid uit handen der Nederlanders verwachten. De bevolking van Serosi vormt hierop een uitzondering. Zij wensen de zelfbeschikking op korte termijn en willen dan ook zelf de touwtjes in handen te nemen. Jahja bin DJAFAR onderschreef dit standpunt en verklaarde, dat als de Papoea's vóór 1963 hun zelfbeschikkingsrecht niet zouden hebben verworven, president Soekarno de Nederlanders zeker gewapenderhand dit land uit zou zetten.

De te Sorong woonachtige Jahja Daeng PATTUWOH - die in januari 1961 aan Hamis MAKATITA (afkomstig van Waigama) opdracht gaf gegevens te verzamelen over de politie- en radioposten in de Radja Ampat - verklaarde, dat Makatita hem deze gegevens persoonlijk had afgedragen. De gegevens zullen via Singapore aan de "pusat" worden doorgegeven.

De bekende agitator Achmad DJALALI, die van 24 maart 1961 tot 11 mei 1961 te Manokwari verbleef, legde aldaar verschillende contacten met gesignaleerde personen. Verder interesseerde hij zich voor het vliegveld Rendani en de bouwwerkzaamheden aan de kazerne van het Papoea Vrijwilligers Korps. Op 11 mei,1961 vertrok hij met het ms. Kaloekoe weer naar Sorong.
Sinds zijn verblijf te Sorong is een geleidelijke toename van subversieve R.I.-activiteiten waar te nemen. Hij is overigens de man die het vertrek van Seroeise jongeren naar Indonesië stimuleert.

De kortgeleden uit Tanah Merah gearriveerde ex-gevangene J.A.SILITUBUN informeerde te Sorong naar de contributie der O.P.I-leden. Toen bleek, dat nog geen contributie gegeven was, vertelde Silitubun, dat hem door de leider der organisatie, genaamd J.KASPERS, opgedragen was de kwestie der contributie-gelden te regelen. Verder deelde hij mede, dat Smeri FIMBAY, Hasan FIMBAY en Alex LASOL reeds tot de organisatie behoren en er nog een 50-tal personen zijn, die genegen zijn lid te worden. J.A.Silitubun is op doorreis naar Steenkool.

2. Uitwijkpogingen.

Op 11 mei 1961 vertrok uit Sorong het kustvaartuig "Manibob" van de heer Van der STEEN voor een vaart langs diverse eilanden in de Radja Ampat teneinde handelsgoederen af te leveren en copra te laden. Het scheepje werd het laatst gezien op 12 mei 1961 door bewoners van het eiland Gag, die ± 15 personen aan boord meenden te zien. Radio Ternate maakte bekend, dat het scheepje op 23 mei

mei 1961 te Soa Sioe aangekomen was met 28 personen aan boord, zodat aangenomen mag worden, dat het schip naar Indonesië uitgeweken is. Ontvangen berichten meldden, dat de bemanning uit 6 koppen bestond: Simon TAPALAWENE, Dorotheus BOENG, Mohamad Noer DJAKARIA, Saul UHUS, Ruben WATERAY en Bonduring JABLE. Verder is bekend geworden, dat zich 7 passagiers aan boord hebben bevonden w.o. Firon PATAY, Frans MIMIKA, MANUAMA, Malandiro bin MAGPO en Kadir UMBALAK, de laatste twee werkzaam op Gag doch afkomstig van Waigama. Of het scheepje onderweg nog meer personen opgenomen heeft, is niet bekend. Tijdens het vertrek van het vaartuig uit Sorong vonden daar Marine-oefeningen plaats, zodat de omstandigheden voor dit uitwijken gunstig waren.

Verder werden plannen tot uitwijken bekend van de volgende te Sorong woonachtige personen: Septer MARANI, Demianus WOISIRI, Petrus WASIANI, Zakeus BONAY, Klemens SANI, Marinus AMBAFEN (de 4 laatste personen lieten zich met opzet uit de dienst der malaria-bestrijding ontslaan wegens dienstweigering om vrij te zijn in hun handelingen), Izaak LEWERISSA, Marinus WAKAP, Penias RUMPAISUM, een zekere KADAM (willen uitwijken met een gestolen prauw), Lambert KADIWARU en Henki MOKOGINTA. De beide laatstgenoemde personen zijn van plan met verlof naar Singapore te gaan om vandaar uit Indonesië op illegale wijze binnen te komen. Kadiwaru verklaarde het voorbeeld van andere Seroeiers te willen volgen, die naar Indonesië uitweken, omdat de meeste autochtonen thans het Nederlandse standpunt omtrent Nieuw-Guinea aanhangen, terwijl de Seroeiers altijd voor de Indonesische zaak zijn opgekomen.

3. Diverse activiteiten.

Tijdens een gesprek tussen gesignaleerde personen te Sorong over het voorgenomen vertrek van 400 Boetonnezen uit Fakfak deelde de uit Fakfak teruggekeerde Sahaban RUMALUTUR mede, dat e.e.a. geschiedt op advies van de reeds naar Indonesië vertrokken Jacoba en Ismail KILIKULAT en Abdullah MIRU. De kepala suku bangsa der Ceramezen te Sorong, Badar RUMATORAS verklaarde niet te zullen vertrekken, aangezien Nieuw-Guinea uiteindelijk toch aan Indonesië zal komen.

De laatste tijd komen opvallend veel Seroeiers - zgn. voor familiebezoek - naar Sorong. Volgens verkregen inlichtingen bleek, dat de jongeren onder hen de bedoeling hebben heimelijk naar Indonesië uit te wijken teneinde bij de T.N.I.-dienst te nemen. Overtreders van de V.O.S.C. werden naar de streek van herkomst teruggezonden.
Op deze wijze kon een uittocht op grote schaal van vnl. Seroeiers, die hiertoe o.m. waren aangezet door Achmad DJALALI, voorkomen worden.
Deze strenge toepassing van de ordonnantie heeft nogal beroering onder R.I.-gezinden verwekt. De gesignaleerde Indonesiërs Bob PUTONG, Abraham SAPULETE en THAMRIN alias TARMIDZY adviseerde vooraanstaande Seroeiers w.o. Abraham FONATABA en Alexander WAJOI om over deze kwestie in

in de sociteit "Tjendrawasih" een vergadering van Seroeiers te houden, waarbij zij tegen de genomen maatregelen zouden moeten protesteren. Zonder hun eigenlijke doel duidelijk te maken wisten zij hun kepala suku bangsa Andareas KARUBABA tot hun plan over te halen. Deze vergadering vond met toestemming plaats op 7 mei 1961 en er waren een 120-tal personen aanwezig. Ongeveer 70 aanhangers van Andareas Karubaba verschenen niet op de vergadering. Andareas Karubaba opende de vergadering met een toespraak waarin hij er op wees, dat de Seroeiers langzamerhand met het Gouvernement samen moesten gaan werken nu het maatregelen treft om de Papoea's binnen afzienbare tijd zelfbeschikking te verlenen en dat het een slechte indruk maakte, dat steeds Seroeiers naar Indonesië uitwijken. Hij werd onmiddellijk heftig tegengesproken door Luther AJOMI en Zacheus ABA, die betoogden dat alleen streng opgetreden wordt tegen Seroeiers en dat een Papoea vrij moet zijn in het kiezen van een woonplaats in zijn eigen land. Op voorstel van Zacheus Aba ging men over tot de verkiezing van nieuwe voormannen: Alexander verkreeg 46 stemmen, Zadrach FONATABA 40, Andareas Karubaba 25 en Josefat NUMBERI 10. Nadat Andareas Karubaba nogmaals de houding der Seroeiers in krachtige termen gehekeld had, kwam de beslissing van Abraham Fonataba, die zich eerst op de achtergrond had gehouden. Hij wees als kepala suku Langsa aan Zadrach Fonataba en als diens helpers Alexander Wajoi en Josefat Numberi, waarna de vergadering gesloten werd. De opvallend beslissende stem van Abraham Fonataba is gevolg van diens politiek verleden, waardoor hij veel invloed onder de Seroeiers bezit.
Achteraf werd besloten eerst het H.P.B. om toestemming te verzoeken voor de verkiezing van een nieuwe kepala suku bangsa, terwijl Zadrach Fonataba het H.P.B. zal verzoeken (blauwe) kaarten uit te reiken aan alle te Sorong wonende Seroeiers ten teken, dat zij werkzaam zijn.
Uit een te Sorong opgemaakte recapitulatie blijkt, dat sinds oktober 1960, 44 Seroeiers naar hun streek van afkomst werden teruggezonden.

Van Zadrach FONATABA is bekend, dat hij ontevreden is over het feit, dat hij nog steeds geen Nieuw-Guinea onderscheiding heeft gekregen voor zijn werk bij de NNGPM., die hem reeds twee jaren lang beloofd zou zijn. Hij heeft uitgelaten niet meer met de Nederlanders te willen samenwerken en voortaan mede te zullen werken aan het uitwijken van te Sorong woonachtige Seroeiers naar Indonesië.

Estefanus ABA gaf te Sorong aan Lucas WORIWOM alias Abubakar SOEALISA zijn twijfel te kennen over de afloop van een eventuele landing van R.I.-troepen, gezien de bewapening van de K.L., die hij gezien had bij gehouden oefeningen. Lucas Woriwom antwoordde dat Indonesië behalve een machtig leger, zeer goede politici heeft, die misschien kunnen bewerkstelligen, dat Nieuw-Guinea zonder strijd aan Indonesië komt.
In een gesprek met andere gesignaleerde personen gaf Lucas Woriwom als zijn mening te kennen, dat Indonesië

Indonesië geen grootscheepse aanval op Nieuw-Guinea zal doen, doch op afgelegen plaatsen groepjes van 5 à 6 personen zal afzetten, die zich later tot groepen van 100 man zullen verenigen om tot actie tegen grotere plaatsen over te gaan. Hij zinspeelde er op, dat kleine groepen infiltranten reeds aanwezig zouden zijn.

Hadji Kamoe MALABAR, die enige tijd ziek lag in het Gouvernements-ziekenhuis te Sorong, liet door andere gesignaleerde personen een verzoek overbrengen aan de Imam te Sorong, LATUCONSINA, om geen festiviteiten te houden ter gelegenheid van lebaran Hadji, omdat, volgens hem, de politieke situatie h.t.l. het niet toeliet en bovendien de Indonesische autoriteiten zouden gaan twijfelen aan de betrouwbaarheid der h.t.l. woonachtige Indonesiërs en het hen nog moeilijker zouden gaan maken om te repatriëren. Aangenomen moet worden dat Latuconsina zich niet aan het verzoek stoorde dan wel dat het hem niet overgebracht werd, daar er wèl festiviteiten plaats vonden.

De te Sorong woonachtige Levinus TOREY heeft een bepaalde voorkeur voor Indonesische vrouwen, hetgeen hij in dronken toestand middels obscene handelingen en woorden tot uiting bracht. Hij beweerde dat zijn Seroeise vrienden van hetzelfde gevoelen waren en daarom naar Indonesië uitgeweken waren. Daarom sympathiseren volgens hem b.v. Seroeiers en andere Papoea's met het Indonesische volk. Huwelijken met Indonesische vrouwen betekenen, volgens hem, een veredeling van het Papoeavolk. De Indonesische vrouwen, die op reinheid zijn gesteld brengen deze over op de Papoea's, die reinheid nog moeten aanleren.

Na het vertrek van de bekende Lousiri KUBA uit Klamono is de situatie op politiek gebied aldaar verbeterd. Onder de Indonesiërs vallen door hun pro-R.I. houding op Johannes MANUPUTTY, Henk MOKOGINTA en WASRA. Aanwezig zijn nog de volgende autochtone ex-T.T.T.-leden: Barend AGAKI, Nicanor SAMORI, Albert RUATAKUREI en Frans NUSSI, waarvan alleen eerstgenoemde door zijn dagelijkse contacten met de gesignaleerde Indonesiërs in het oog valt. Verder wordt gemeld, dat de dienstradio der NNGPM. te Klamono door de Indonesische werknemers tijdens diensturen gebruikt wordt om naar Indonesische nieuwsberichten en berichten van Nederlandse oorlogsschepen te luisteren.

IV. ZUID MOLUKKERS.

Geen bijzonderheden.

V. INHEEMSE BEVOLKING.

De op 1 mei 1961 door de K.L. te Sorong gehouden parade verwekte gunstige reacties bij het autochtone publiek, dat hierin een demonstratie zag van het vaste voornemen van Nederland om dit land niet uit te leveren aan Indonesië en dat vertrouwen kreeg in de leiding der Nederlandse strijdkrachten h.t.l. De zich onder het publiek bevindende Lucas WORIWOM alias Aboebakar SOEALISA werd i.v.m. zijn bekende pro-R.I.-gezindheid door een groep

groep Ajamaroe-autochtonen zodanig gehoond, dat hij wegliep. Bij de K.L. dienende autochtone arbeiders deelden aan omstanders mede, dat men op dat ogenblik slechts een gedeelte van de wapening van de K.L. zag, die in werkelijkheid veel uitgebreider was.-

VI. DIVERSEN.

In aansluiting op het vermelde in vorig maandverslag inzake de "Kaloekoe"-passagiers, wordt gemeld, dat W.A. GERUNG op 20 mei 1961 wederom naar Singapore vertrok. Hij had een aantal ingevulde formulieren bij zich met gegevens over ex-NNGPM.-werkers (adspirant Indonesië-repatrianten), aan de hand waarvan men in Singapore inreis-visa zal proberen te krijgen. De formulieren doen dienst als screenings-formulier.

Het op 20 april 1961 uit Sorong naar Indonesië vertrokken schip met Indonesische repatrianten "Lease" moet, volgens te Sorong woonachtige Indonesiërs te Ambon zijn gearriveerd, aangezien in het verzoekprogramma van radio Ambon bepaalde afgesproken platen werden gedraaid. Men wist zelfs te vertellen, dat diverse opvarenden door militaire autoriteiten zijn aangehouden.

Een van verlof te Singapore teruggekeerde Ambonese NNGPM. werker, Ezau Messak SILOY vertelde, dat hij te Singapore vernomen had, dat uit Nieuw-Guinea teruggekeerde Indonesiërs eerst in een kamp worden ondergebracht en daarna nog moeilijkheden ondervinden bij het zoeken van een werkkring omdat zij uit Nieuw-Guinea komen. Ook zouden zij bij aankomst een deel van hun goederen kwijtraken ter voldoening aan allerlei douane- en andere formaliteiten.
Volgens hem zijn te Singapore woonachtige Indonesiërs van mening dat, gezien de mislukking van de reizen van Soekarno naar Amerika en van generaal Nasoetion naar Australië en de Filippijnen, Indonesië geen poging zal ondernemen Nieuw-Guinea gewapenderhand te veroveren. Als de regering van Soekarno niet door een andere wordt vervangen, wil hij (E.M.Siloy) niet meer terug en blijft liever aan de opbouw van Nieuw-Guinea werken. Het vermelde over de behandeling van de Indonesische repatrianten wordt bevestigd door een brief van een te Ambon verblijvende ex-NNGPM.-werker, die er bij vertelde, dat personen die naar Indonesië uitwijken, minder moeilijkheden ondervinden.

Tijdens en na de militaire oefening, die van 10 tot 16 mei 1961 te Sorong gehouden werd, werden verschillende reacties der bevolking genoteerd.
In het algemeen waren de Papoea's zeer met de oefening ingenomen. Ofschoon men liever de K.L. (de verdedigende partij) had zien winnen, maakte de verscheidenheid der aanwezige wapening, de onvermoeide dagenlange verdediging, alsmede de zeer strenge contrôle op weggebruikers, een diepe indruk en verschaften hen een morele steun tegenover de pro-R.I.-gezinden. Het laatste bleek uit talrijke reportages van gesprekken, waarbij tegen Indonesiërs en met hen sympathiserende Papoea's werd gezegd, dat bij deze oefening slechts een beperkt aantal K.L.-ex

K.L.-ers en Mariniers betrokken waren, doch bij een aanval van Indonesië een veelvoud daarvan aanwezig zou zijn. Ook werd de opmerking gehoord, dat bij een werkelijke aanval, Soekarno eerst door de blokkade der Marine zou moeten trachten te komen en indien dit zou lukken, dan toch nog met zware verliezen naar Indonesië terug zou kunnen gaan.
In pro-R.I.-georiënteerde autochtone kringen, die altijd gesproken hebben over een mogelijke aanval van Indonesië, wordt thans verklaard, dat Soekarno geen oorlog behoeft te voeren om Nieuw-Guinea in bezit te krijgen, aangezien bij dit doel wel zal bereiken in het politieke vlak met behulp van zijn vrienden onder de grote mogendheden.
Ook in de kring der politiek gesignaleerde Indonesiërs blijkt men onder de indruk van de oefening te zijn gekomen. Onder elkaar houdt men de moed er in door erop te wijzen, dat de Mariniers met één geconcentreerde aanval de K.L. van de kaart hebben geveegd en dat dit zelfde resultaat ook zou kunnen worden bereikt door Indonesische troepen, die bovendien vanuit de lucht gesteund zouden worden.
Enige pro-Nederland-gezinde Indonesiërs (R.M.S.-ers) zagen een gunstig teken in de ijver van de deelnemers aan de oefening ingeval er moeilijkheden met Indonesië zouden komen en putten hier enige hoop uit op hun eigen wensen inzake zelfbeschikking.
In kringen der Europese bevolking hoorde men weinig serieus commentaar. Men heeft zijn hoop gevestigd op een vreedzame oplossing van het geschil met Indonesië.
Mede i.v.m. het psychologische effect op de autochtone bevolking lijkt het wenselijk, dat bij een volgende oefening de verdedigende partij (de K.L.) als overwinnaar uit de strijd komt.

De te Sorong woonachtige Willem JAPPEN en Johan WANMA blijken nog steeds teleurgesteld te zijn over het feit, dat voor de Onderafdeling Sorong een Nederlander (Van Zeeland) als lid van de Nieuw-Guinea Raad werd gekozen en niet een Papoea, liefst een van hen. W.Jappen zou van plan zijn naar Indonesië uit te wijken en daar contact te zoeken met Silas PAPARE om een schaduw-regering voor Nieuw-Guinea in Indonesië te vormen. Johan Wanma verklaarde, dat het voor hem geen verschil maakt of de leiding berust bij een Nederlandse Gouvernements-ambtenaar dan wel Nederlandse leden bij de Nieuw-Guinea Raad.

Een Chinees te Sorong ontving een boekje met propagandistische lectuur over Communistisch China benevens een vijftal catalogi van lectuur over de opgang van het communisme in China en over het Wereldcommunisme. Deze geschriften zouden via de post te Merauke Nieuw-Guinea binnenkomen.

Joesoef WOROBAY en Josias SAPARI, sedert kort te Sorong verblijvende Seroeise verplegers, gaven te kennen het niet eens te zijn met het uitwijken naar Indonesië van hun streekgenoten, doch weigerden zich verder met deze kwestie in te laten uit vrees voor represailles van de zijde van pro-R.I.-gezinde autochtonen en van het Indonesische leger, indien dit onverhoopt toch zou overgaan

overgaan tot een aanval op Nieuw-Guinea.

Onder de autochtone werknemers der NNGPM. te Klamono heerst een toenemende ontevredenheid, ontstaan door het vervangen van een Nederlandse terreinleider door een Indonesische. In deze laatste stelt men niet dàt vertrouwen dat men in de Nederlandse terreinleider had t.a.v. onpartijdigheid in geschillen tussen autochtone- en Indonesische werknemers. De autochtone werknemers verklaarden ook, dat zij geen belangrijk werk meer te doen krijgen en dus geen ervaring meer kunnen opdoen.

Op 30 mei 1961 meldden enige vrouwelijke inwoonsters van Waigama, dat zij 6 vreemde personen in de gemeenschappelijke dorpstuin hadden gezien. Het onderzoek door een terstond uitgezonden politie-patrouille boekte geen resultaat. Daarna werd bericht ontvangen, dat ook bewoners van andere dorpen (Fakal en Wey) op 28 april 1961 voetsporen en vreemde personen in de omgeving van Fakal en Waigama hadden gezien. Het onderzoek naar deze verschijnselen is nog gaande.-

Manokwari, 14 juli 1961.
De Afdelingscommandant der Algemene Politie West Nieuw-Guinea,

=. J.R. RITTER .=
Adj.H.C.v.P.

Gezien:
De Resident van West Nieuw-Guinea,

=. J. van RODEGOM .=